

Súd: Najvyšší správny súd Slovenskej republiky
Spisová značka: 3Stk/3/2021
Identifikačné číslo spisu: 5020200289
Dátum vydania rozhodnutia: 12. júla 2023
Meno a priezvisko: Mgr. Kristína Babiaková
Funkcia: predsedníčka senátu, sudkyňa spravodajkyňa
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:5020200289.1

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Kristíny Babiakovej (sudkyňa spravodajkyňa), zo sudkyne JUDr. Anity Filovej a sudcu JUDr. Rastislava Dluhoša, PhD. v právnej veci žalobcu: S. K. T., P., nar. X. S. XXXX, trvale bytom D. XXXX/XX, XXX XX D., právne zastúpeného advokátskou kanceláriou: AK SUCHOŇOVÁ & PARTNERS s.r.o., so sídlom Komenského 4, 974 01 Banská Bystrica, IČO: 47 234 784; proti žalovanému: Okresný úrad Žilina, odbor opravných prostriedkov, referát vnútorných vecí, so sídlom Vysokoškolákov 8556/33B, 010 08 Žilina; o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. OÚ-ZA-OOP1-2020/021042 zo dňa 1. júna 2020; o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 27 Sa 23/2020-76 zo dňa 25. marca 2021, takto

rozhodol:

I. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline č. k. 27 Sa 23/2020-76 zo dňa 25. marca 2021 m e n í tak, že rozhodnutie žalovaného č. OÚ-ZA-OOP1-2020/021042 zo dňa 1. júna 2020 v spojení s prvostupňovým rozhodnutím Okresného úradu Námestovo č- OU-NO-OVVS-2020/000648-25-P-G zo dňa 14. januára 2020 z r u š u j e a vec v r a c i a Okresnému úradu Námestovo na ďalšie konanie.

II. Žalobcovi p r i z n á v a voči žalovanému právo na úplnú náhradu dôvodne vynaložených trov kasačného konania ako aj konania pred správnym súdom.

O d ô v o d n e n i e

I.
Priebeh administratívneho konania

Postup pred začatím administratívneho konania

1. Okresnému riaditeľstvu Policajného zboru, obvodnému oddeleniu Trstená bol Okresným dopravným inšpektorátom Tvrdošín postúpený podnet žalobcu zo dňa 17. septembra 2018 na S. C. K., vodiča motorového vozidla zn. O. X, EČV: T. XXXD. z dôvodu, že dňa 16. septembra 2018 mal ako vodič agresívne, cez plnú čiaru, v neprehľadnej zákrute a vo vysokej rýchlosti predbehnúť žalobcu, pričom v protismere sa objavilo ďalšie vozidlo, a preto v záujme predchádzania kolízii bol žalobca nútený pribrzdiť. Následne išiel žalobca za vodičom na benzínovú stanicu, kde na neho kričal, že

mohol ohroziť a zabiť nevinných ľudí svojou jazdou. Pán C. sa mal správať arogantne a žalobcovi mali neznáme osoby povedať, že ide o „miestneho fracka“, ktorý má otca policajta a povedali mu tiež, kde býva. Žalobca preto navštívil jeho rodičov a popísal im danú situáciu. Uviedol tiež, že bol rozrušený, keďže pri obdobnej dopravnej situácii došlo v krátkom období pred predmetnou situáciou (v júli 2018) v Trstenej k dopravnej nehode, ktorej účastníkom bol rovnako mladý vodič vozidla značky O., ktorý pri agresívnom predbiehaní spôsobil zrážku, kde zomrel malý 9-ročný chlapec a nachádzali sa tam aj príbuzní známeho žalobcu (<https://www.topky.sk/cl/100370/1723485/Obrovskatragedia-v-Trstenej--FOTO-Vodic-na-Audi-vrazil-do-auta-s-tromi-detmi--chlapcek---9--zomrel>).

2. V rámci prešetovania podnetu dňa 2. októbra 2018 podal vysvetlenie S. C. K.. Uviedol, že dňa 16. septembra 2018, v nedeľu okolo 13:00 viedol svoje vozidlo zn. O., EČV_ T. XXX D. cez mesto Trstená, smerom zo sídliska Západ na Ďurdinovú. Počas prejazdu predchádzal nejaké vozidlá. Nepamätal si v ktorom úseku, avšak určite tam bola prerušovaná čiara. Ak niekto tvrdí, že predchádzal viacero vozidiel, tak to nie je pravda. Po predbiehaní pokračoval v jazde smerom na hraničný priebeh Trstená Chyžné. Počas cesty si všimol, že sa na jeho vozidlo niekto tlačí a preblikáva mu. Potom ho predmetné vozidlo predbehlo a začalo ho spomaľovať. Toto vozidlo znovu predbehol a išiel na benzínovú pumpu Benzinol. Tam za ním prišlo aj to vozidlo, ktoré mu preblikávalo. Vodič tohto vozidla k nemu pristúpil, začal na neho kričať, že je vrah, nevie šoférovať, že je kokot, že na neho podá trestné oznámenie. Neuviedol však dôvod, prečo po ňom kričí. Predmetnému pánovi však pán C. neukazoval žiadne vulgárne gestá, nenadával mu, nekričal po ňom. Nevedel prečo po ňom predmetný pán kričí a ani či to bol šofér vozidla, ktoré predbehol. Svedkom incidentu bol pán S. D..

3. Vysvetlenie dňa 6. októbra 2018 podal aj žalobca. Ten k veci uviedol, že dňa 16. septembra 2018, v nedeľu, okolo 12:55 hod. prechádzal cez Trstenú, cez most ponad rieku Oravica, za ním išli 2-3 autá, ktoré začalo predbiehať vozidlo zn. O., a to v úseku, kde bola plná čiara. Pri predbiehaní sa objavilo v protismere vozidlo a aby vodič O. mohol dokončiť predbiehanie, musel žalobca pribrzdiť, aby nedošlo ku kolízii. Následne sa vydal za vodičom O., ktorý ohrozil bezpečnosť cestnej premávky, dostihol ho na benzínovej pumpe a zastavil za ním. Žalobca za ním kričal, keď sa snažil vstúpiť do predajne, že čo robil, skoro zabil ľudí. Potom sa ten vodič otočil smerom k nejakému svojmu kamarátovi, začal sa s ním rozprávať a žalobcovi mal ukázať nevhodné gestá. Žalobca uznal, že je možné, že na vodiča O. kričal, že je vrah, a to preto, lebo svojím manévrom mohol spôsobiť tragédiu. Vodičovi O. však nenadával. Následne sa dozvedel, že vodič O. sa volá S. C. a navštívil jeho rodičov.

4. Vysvetlenie dňa 9. októbra 2018 podali aj K.. T. C. a S. C. I., rodičia S. C. K.. Uviedli, že pred asi dvoma týždňami (v nedeľu) sa u nich doma zastavil starší pán, popisoval jazdu ich syna a predbiehajúci manéver, stretnutie na pumpe Benzinol, kde mal ich syn ukázať staršiemu pánovi vulgárne gestá. Následne mal starší pán uviesť, že aj on urobil chybu, tiež má synov, „vykašle“ sa na to, len chcel o tom informovať rodičov.

5. V rámci prešetovania podnetu požiadal dňa 14. októbra 2018 príslušný orgán o vysvetlenie pani V. J. a pána S. H., zamestnancov benzínovej pumpy k incidentu, ktorý sa mal stať dňa 16. septembra 2018. Pán H. si pamätal rozhovor dvoch mladších pánov a jedného staršieho, ktorého obsah nezachytil a ani nevedel, či sa hádali. Pani J. si incident nevšimla.

6. Rovnako v predmetný deň podal vysvetlenie aj pán S. D., ktorý k spornej udalosti uviedol, že približne pred mesiacom, presný dátum si nepamätal, sa mal nachádzať v rozhodujúcom období na benzínovej pumpe Benzinol, kde chcel natankovať pri svojom návrate zo zahraničia. Na benzínovej pumpe mal auto aj jeho kamarát, S. C. K., preto sa tam pán D. pristavil. Za vozidlom pána C. bolo vozidlo (O. O.X) s bratislavskou EČV, jeho šoférom bol starší pán. Pán D., keď vystúpil z vozidla, počul, že ten starší pán vykrikoval po pánovi C., že je „mladý kokot,“ vytýkal mu jeho jazdu a povedal mu, že je vrah. Keď videl, že starší pán na pána C. kričí, išiel si kúpiť vodu, potom išiel späť a starší vodič nasadol do svojho auta a odišiel. Nevidel vulgárne gestá, ktoré by pán C. ukazoval staršiemu pánovi a pán C. mu hovoril, že staršiemu pánovi vravel, aby prestal kričať.

7. Obvodné oddelenie Policajného zboru Trstená následne zaslalo Obvodnému úradu Tvrdošín, odboru všeobecnej vnútornej správy Správnu o výsledku objasňovania priestupku č. ORP-P-130/TA-2018 zo dňa 22. októbra 2018, v ktorej zhrnulo svoje zistenie, že žalobca tým, že sa hrubo správal, je podozrivý, že sa dopustil priestupku proti občianskemu spolunažívaniu podľa § 49 ods. 1 písm. d) zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o priestupkoch“). Preto podľa § 60 ods. 3 písm. d) zákona o priestupkoch predložil správu o výsledku objasňovania ako podnet na začatie konania o priestupku.

Administratívne konanie

8. Okresný úrad Námestovo, odbor všeobecnej vnútornej správy (ďalej len „prvostupňový orgán“) prejednal priestupok žalobcu proti občianskemu spolunažívaniu podľa § 49 ods. 1 písm. d) zákona o priestupkoch, ktorého sa mal dopustiť tým, že dňa 16. septembra 2018 v čase okolo 13:00 hod. na benzínovej pumpe Benzinol v Trstenej sa hrubo správal voči S. C., nar. XX. V. XXXX, bytom T. B.. X.. V. č. XXX/XX tým, že mu nadával. Na pojednávaní dňa 11. decembra 2018 boli vypočutí žalobca, S. C. K. a S. H., ktorí v podstatnom zopakovali svoje vyjadrenia z objasňovania priestupku. Pojednávanie pokračovalo dňa 2. mája 2019, kedy bol vypočutý S. D., ktorí v podstatnom rovnako zopakoval svoje tvrdenia z objasňovania priestupku. Pri tomto výsluchu žalobca nebol prítomný. Žalobca v nadväznosti na výsluch pána D. uviedol na pojednávaní dňa 3. júna 2019, že pánovi C. nepovedal, že je vrah, ale že sa v nadväznosti na jeho jazdu mohol stať vrahom a rovnako poprel použitie nadávky kokot. V nadväznosti na žiadosť žalobcu bol pán D. vypočutý opätovne v jeho prítomnosti dňa 3. septembra 2019, kde mu bol termín pojednávania oznámený telefonicky. Pán D. odkázal na svoju predchádzajúcu výpoveď a pokračoval odpovedaním na otázky žalobcu a správneho orgánu.

9. Prvostupňový orgán rozhodnutím č. OU-NO-OVVS-2020/000648-25-P-G zo dňa 14. januára 2020 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“) uznal žalobcu vinným zo spáchania priestupku proti občianskemu spolunažívaniu podľa § 49 ods. 1 písm. d) zákona o priestupkoch. Tohto priestupku sa mal dopustiť tým, že „dňa 16.09.2018 v čase okolo 13.00 hod. na benzínovej pumpe Benzinol v Trstenej sa hrubo správal voči S. C., nar. XX. XX. XXXX, bytom T., B.. X.. V. č. XXX/XX, tým spôsobom, že mu nadával, že je vrah a kokot, teda úmyselne narušil občianske spolunažívanie iným hrubým správaním.“ Za tento priestupok uložil žalobcovi pokarhanie a povinnosť uhradiť štátu trovy konania v sume 16,- €.

10. Prvostupňový orgán mal za preukázané, že žalobca spáchal vymedzený skutok. Túto skutočnosť mal za preukázanú najmä na základe výpovedí S. C. a S. D., ktoré vyvracajú tvrdenia žalobcu. Títo sa podľa názoru prvostupňového orgánu vo svojich výpovediach v podstatných okolnostiach nerozhádzajú. Popisujú nadávky žalobcu smerované k pánovi C.. Prípadné nezrovnalosti týkajúce sa napr. momentu, kedy prišli pán C. a D. na pumpu a kto skôr, považoval vo vzťahu k vymedzenému skutku prvostupňový orgán za irelevantné. Nemal ani pochybnosti o hodnovernosti ich výpovedí, keďže boli obaja riadne poučení. Ich prípadný vzťah kamarátstva bez ďalších relevantných skutočností, ktoré by spochybňovali hodnovernosť výpovede pána D., nestačil na spochybnenie vierohodnosti tejto výpovede.

11. Vo vzťahu ku gestám, ktoré mali byť žalobcovi ukázané pánom C., uviedol, že tieto sú predmetom samostatného priestupkového konania, avšak bez ďalšieho nezbavujú žalobcu zodpovednosti za jeho hrubé správanie.

12. Pokiaľ žalobca namietal svoj úmysel, prvostupňový orgán zastával názor, že v danom prípade bolo dané zavinenie vo forme nepriameho úmyslu. Žalobcovi muselo byť zrejme a musel byť uzrozumený s tým, že ak pánovi C. vynadá tak, že mu povie, že je vrah a kokot, tak sa môže dopustiť hrubého správania a môže tak ohroziť alebo porušiť záujem chránený zákonom.

13. O iné hrubé správanie ide podľa prvostupňového orgánu vtedy, ak toto narušuje občianske spolunažívanie takou mierou, že podľa všeobecného názoru a presvedčenia prekračuje rámec vhodnosti. Ustanovenie § 49 zákona o priestupkoch chráni určité spoločenské záujmy ako česť, dôstojnosť, zdravie a pokojný život občana, teda pravidlá občianskeho spolunažívania. Výrazy, ktoré použil žalobca podľa názoru prvostupňového orgánu prekračujú rámec vhodnosti a vybočujú z noriem normálneho občianskeho spolunažívania až do takej miery, že ich je možné považovať za narušenie občianskeho spolunažívania iným hrubým správaním.

14. Žalovaný rozhodnutím č. OÚ-ZA-OOP1-2020/021042 zo dňa 1. júna 2020 (ďalej len „rozhodnutie žalovaného“ alebo „žalované rozhodnutie“) zamietol odvolanie žalobcu a potvrdil prvostupňové rozhodnutie. Rozhodnutie žalovaného nadobudlo právoplatnosť dňa 23. júna 2020. Podľa názoru žalovaného prvostupňový orgán riadne zistil skutkový stav, svoj záver o vine oprel o svedeckú výpoveď pána D., ktorý v podstatných častiach vypovedal súladne s výpoveďou S. C. K.. Tieto výpovede považoval za vnútorne konzistentné, logické a v podstatných bodoch sa po dôkaznej stránke navzájom podporujúce. Rovnako bol podľa názoru žalovaného náležite preukázaný nepriamy úmysel žalobcu, a teda jeho zavinenie.

15. Pokiaľ žalobca uviedol, že dohovoriť mladému nezodpovednému človeku, aby neohrozil zdravie a život ostatných a nepoužil výraz vrah, ale použil toto slovné spojenie v kontexte s jeho agresívnou jazdou, ktorá môže zabiť ľudí, s týmto sa žalovaný nestotožnil. Poukázal na to, že žalobca vo svojej výpovedi uviedol pôvodne „Ja som z vozidla vystúpil a na uvedeného mladého muža som zakričal, či si uvedomuje, že mohol zabiť ľudí, že je vrah.“ Aj do záznamu o podaní vysvetlenia žalobca uviedol „je možné, že kričal na vodiča audiny, že je vrah a to preto, lebo svojim predbiehacím manévrom mohol spôsobiť tragédiu.“ Argumentáciu žalobcu a jej posun preto považoval žalovaný za účelový.

16. Žalovaný nespochybnil, že žalobca vyslovil sporné slová v stave emočného vypätia v súvislosti s agresívnou jazdou S. C. K., na čo bolo prihladené pri ukladaní sankcie. Ale toto vypätie nie je spôsobilé ospravedlniť protiprávne konanie obvineného. Podľa názoru žalovaného nie je možné nahrádzať právo vlastným presvedčením a bezprávie riešiť bezprávím. Preto sa v prípade podozrenia z nevhodnej jazdy mal žalobca obrátiť na policajný orgán a nie brať „spravodlivosť do vlastných rúk.“

17. Podľa názoru žalovaného je hrubé výrazy potrebné subsumovať pod druhové označenie „iné hrubé správanie“, pričom gestá, ktoré mal pán C. ukázať žalobcovi celkom zjavne nie sú vulgárne, pretože dva prsty smerujúce k očiam znamenajú „sledujem ťa“ a nie sú totožné s gestom vztýčeného prostredníka.

18. K ďalším námietkam žalobcu uviedol, že je pravdou, že žalobca nebol prítomný pri vypočutí pána D. dňa 2. mája 2019, ale tento bol predvolaný opakovane a dňa 3. septembra 2019, pri opakovanom vypočutí, už žalobca prítomný bol. Nejde preto o nezákonnosť.

II.

Priebeh konania pred správnym súdom a jeho rozhodnutie

19. Proti rozhodnutiu žalovaného podal žalobca správnu žalobu na Krajský súd v Žiline (ďalej len „správny súd“), ktorým žiadal zrušiť rozhodnutie žalovaného ako aj prvostupňové rozhodnutie a vec vrátiť na ďalšie konanie.

20. V správnej žalobe žalobca namietal nedostatočné zistenie skutkového stavu a nesprávne hodnotenie dôkazov. Zdôraznil, že rozhodnutie o vine nemôže byť založené len na dvoch výpovediach spriateľných osôb, ktoré navyše nie sú identické. V týchto výpovediach sú chyby a vzájomné protirečenia, najmä čo sa týka časového sledu udalostí (kedy mal kto prísť na pumpu), postavenie a vzdialenosť jednotlivých účastníkov incidentu, dôvodu, prečo pán C. zastavil na pumpe a pod. Predmetní svedkovia mali podľa žalobcu celkom zjavný spoločný cieľ - pomôcť svedkovi C.. Svedkovia boli kvôli svojmu blízkeho vzťahu zaujatí, pritom jeden z nich bol účastníkom incidentu. Správny orgán navyše nevykonal alebo nesprávne hodnotil ďalšie dôkazy, a to fotografie predložené žalobcom. Rovnako si správny orgán nevyžiadal stanovisko a bližšie odôvodnenie od majiteľa pumpy, prečo nie je k dispozícii kamerový záznam alebo správu od mobilného operátora, ktorá by dokumentovala polohu a pohyb žalobcu a pána C. v ten deň.

21. Žalobca poukázal aj na procesnú vadu, a teda že pánovi D. bolo umožnené zúčastniť sa výsluchu v neohlásenom čase (dňa 2. mája 2019) bez toho, aby to bolo žalobcovi oznámené, a teda žalobcovi bolo odňaté právo klásť mu otázky.

22. Žalobca zastával názor, že vec bola nesprávne právne posúdená, keď došlo k aplikácii § 49 ods. 1 písm. d) zákona o priestupkoch. Poukázal na skutočnosť, že správny orgán nezistil presný obsah rozhovoru a presný sled slov, čo viedlo k nesprávnemu výkladu útržkov rozhovoru. Slovo „vrah“ bolo použité v kontexte upozornenia na nebezpečnú jazdu pána C. K., ktorá mohla ohroziť život a zdravie iných ľudí. Svedkovia pritom potvrdili, že žalobca vytykal pánovi C. K.. práve spôsob jazdy. To, že sa žalobca správal k pánovi C. K.. hrubo teda nebolo preukázané. Žalobca len použil prirovnanie s upozornením na porušenie dopravných predpisov a arogantné správanie pána C. K.. za volantom. V tomto kontexte nebol preukázaný ani úmysel žalobcu.

23. Žalovaný vo svojom vyjadrení v podstatnom zopakoval svoju argumentáciu obsiahnutú v jeho rozhodnutí. Rovnako žalobca vo svojej replike zopakoval svoju argumentáciu obsiahnutú v správnej žalobe.

24. Správny súd rozsudkom č. k. 27 Sa 23/2020-76 zo dňa 25. marca 2021 (ďalej len „napadnutý rozsudok“ alebo „rozsudok správneho súdu“) správnu žalobu žalobcu zamietol.

25. Konštatoval, že správne orgány vychádzali z náležite zisteného skutkového stavu, ktorý má oporu vo vykonanom dokazovaní. O tom, že žalobca spáchal vymedzený skutok, svedčia výpovede pána S. C. a S. D., ktorí zhodne potvrdili, že žalobca použil počas sporného incidentu na adresu pána C. slová vrah a kokot. Tomuto zisteniu zodpovedá aj vymedzená skutková veta, ktorá korešponduje s realitou a popisuje naplnenie všetkých znakov priestupku podľa § 49 ods. 1 písm. d) zákona o priestupkoch.

26. Podľa názoru správneho súdu žalobcom použité slová ako vrah a kokot sú spôsobilé ohroziť a porušiť objekt uvedeného priestupku v miere, ktorá predstavuje naplnenie znakov predmetného priestupku. Ide nepochybne o konanie, ktoré nie je v súlade s obvyklými normami normálneho správania, bežného občianskeho spolunažívania, nevykazuje znaky vhodného správania sa, v rámci ktorého sa takto ľudia neoznačujú. Ide nielen o nevhodné správanie, ale rámec nevhodného správania zásadne prekračuje a predstavuje iné hrubé správanie. Pokiaľ žalobca poukazoval na kontext týchto slov a okolnosti predchádzajúce tomuto vyjadreniu, podľa názoru správneho súdu nevyvracajú tieto závery a nezbavujú žalobcu zodpovednosti za spáchaný priestupok. Rovnako sa správny súd stotožnil s tvrdením správnych orgánov, že bol preukázaný nepriamy úmysel žalobcu vo vzťahu k spáchaniu priestupku.

27. Správny súd dospel k názoru, že výpovede svedkov pána C. a D. sú zhodné a podporujúce sa v podstatných častiach týkajúcich sa toho, aké slová žalobca použil na označenie pána S. C. K.. Prípadné drobné rozpory sa netýkajú rozhodujúcich častí predmetných výpovedí. Na skutočnosť, že priestupok bol preukázaný, nič nemení ani žalobcom predložená fotodokumentácia.

28. Podľa názoru správneho súdu bola hodnovernosť svedeckých výpovedí pána C. a D. posúdená náležite. Ich kamarátsky vzťah bez ďalšieho, resp. bez preukázania konkrétnych skutočností, ktoré by odôvodňovali existenciu pochybností o hodnovernosti jedného alebo druhého svedka, nie je možné hodnotiť ako pochybnosť o pravdivosti ich výpovedí. Správny súd poukázal na skutočnosť, že svedkovia boli náležite poučení.

29. Správny súd nepovažoval za dôvodnú ani námietku žalobcu týkajúcu sa toho, že pán D. bol vypočutý dňa 2. mája 2019, pričom žalobca nebol na tomto výsluchu prítomný. Dal pritom do pozornosti skutočnosť, že výsluch sa zopakoval dňa 3. septembra 2019, kde už žalobca bol prítomný, mohol svedkovi klásť otázky a aj toto právo využil. Tento výsluch bol žalobcovi (podľa úradného záznamu) oznámený telefonicky, čo nie je v rozpore s právnou úpravou, ktorá neupravuje postup pri predvolávaní svedkov. Zo spisu nevyplýva, že by žalobca niekedy namietal nedostatok času na prípravu na výsluch pána D., ktorý sa uskutočnil dňa 3. septembra 2019.

III.

Kasačná sťažnosť a priebeh konania na kasačnom súde

30. Proti napádanému rozsudku správneho súdu podal žalobca - sťažovateľ kasačnú sťažnosť z dôvodov podľa § 440 ods. 1 písm. f) a g) SSP. Žiadal zmeniť napadnutý rozsudok správneho súdu tak, že bude zrušené rozhodnutie žalovaného a vec bude vrátená na ďalšie konanie.

31. Sťažovateľ namieta, že dôkazné bremeno na preukázanie priestupku ťaží správne orgány, pričom tieto ho v predmetnej veci neuniesli, čo správny súd nesprávne vyhodnotil. Zdôrazňuje, že rozhodnutie žalovaného je založené na výpovediach dvoch svedkov spojených priateľským vzťahom. Pri hodnotení dôkazov nebolo brané do úvahy, že (i) podnet na priestupkové konanie podal sám sťažovateľ, (ii) svedkovia - zamestnanci čerpacej stanice nič nepočuli, (iii) nefunkčnosť kamerového systému ako dôkazu, ktorého sa dovoľával samotný sťažovateľ a (iv) fotografie predložené sťažovateľom. Dôkazy správne orgány a správny súd posudzovali jednotlivo, bez vzájomných súvislostí. Príslušné orgány sa uspokojili len s tou časťou výpovedí pán C. a D., ktoré potvrdzovali použitie slov vrah a kokot. Nebola však venovaná pozornosť rozporom v ich výpovediach, na ktoré upozornil sťažovateľ.

32. Sťažovateľ zdôraznil, že správne orgány a správny súd sa obmedzili na konštatovanie, že z hľadiska naplnenia objektívnej stránky priestupku podľa § 49 ods. 1 písm. d) zákona o priestupkoch je podstatné vyjadrenie svedkov o tom, že žalobca použil slová vrah a kokot. Sťažovateľ však tvrdí, že takéto slovné spojenie nepoužil, ide len o vytrhnutie jeho slov z jeho slovného prejavu, ktorým upozornil pána C., že by sa mohol stať vrahom. Jediným cieľom a úmyslom sťažovateľa bolo od počiatku upozorniť pána C. na nevhodnú, nebezpečnú a bezohľadnú jazdu jeho motorovým vozidlom po miestnej komunikácii. Svojím konaním teda sťažovateľ sledoval jediný zámer, aby si pán C.

uvedomil nebezpečnosť svojho konania a v budúcnosti sa vyvaroval takejto nebezpečnej jazde. Nebolo preto preukázané naplnenie znakov priestupku podľa § 49 ods. 1 písm. d) zákona o priestupkoch, osobitne v prípade deklarovaného úmyslu.

33. Podľa názoru sťažovateľa správny súd tiež nesprávne vyhodnotil procesný nedostatok týkajúci sa výpovede pána D. dňa 2. mája 2019 a 3. septembra 2019. Dňa 2. mája 2019 nebol pán D. predvolaný a na tomto výsluchu nebol žalobca prítomný. Dňa 3. septembra 2019 sa svedok v plnom rozsahu odvolal na svoju predchádzajúcu výpoveď a ďalej len odpovedal na otázky. I keď príslušné predpisy neupravujú presný postup pri výsluchu svedka, podľa názoru sťažovateľa musí prebiehať tak, že svedok najskôr sám, bez prerušenia a spontánne popíše celú situáciu ako ju vnímal. Až následne dochádza ku kladeniu otázok. Tento postup však nebol dodržaný. Navyše predvolanie na výsluch dňa 3. septembra 2019 bolo sťažovateľovi oznámené len telefonicky, sťažovateľ preto nemal dostatočnú lehotu na prípravu.

34. Sťažovateľ tiež tvrdí, že s ohľadom na preskúmvacie konanie súdu bola lehota na prejednanie priestupku prekročená. Ak správny súd v rozsudku v tejto súvislosti len poukázal na § 195 písm. b) SSP v spojení s § 20 ods. 1 zákona o priestupkoch, v tejto časti považoval rozsudok za nedostatočne odôvodnený.

35. Žalovaný vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti akcentoval zákonnosť napadnutého rozsudku, poukázal na svoje vyjadrenie k žalobe a na argumentáciu obsiahnutú vo svojom rozhodnutí. Navrhol kasačnú sťažnosť zamietnuť.

36. Po predložení veci bola táto pridelená do senátu 3 S Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky v zložení JUDr. Katarína Benczová, Mgr. Kristína Babiaková a JUDr. Zuzana Šabová, PhD. Mgr. Kristína Babiaková bola určená ako sudkyňa spravodajkyňa. Počas kasačného konania nadobudol účinnosť rozvrh práce Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky na rok 2023 v znení opatrenia č. 5 (ďalej len „rozvrh práce“). Podľa § 27a písm. A štvrtej časti rozvrhu práce v znení účinnom od 1. júna 2023 bola predmetná vec prerozdelená do senátu 8 S Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky, ktorý o nej rozhodol v zložení uvedenom v záhlaví tohto rozsudku pod pôvodnou spisovou značkou.

IV.

Posúdenie kasačného súdu

37. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP) po tom, čo zistil, že kasačná sťažnosť bola podaná riadne a včas (§ 443 SSP a § 444 SSP), oprávnenou osobou (§ 442 SSP), smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustná (§ 439 SSP), má predpísané náležitosti (§ 445 ods. 1 SSP a § 57 SSP), preskúmal napadnutý rozsudok správneho súdu a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je dôvodná.

38. Kľúčovou právnou otázkou v predmetnej veci bolo, či v administratívnom a súdnom konaní bolo, v nadväznosti na vymedzený skutok sťažovateľa, náležite zistené a právne posúdené naplnenie znakov skutkovej podstaty priestupku podľa § 49 ods. 1 písm. d) zákona o priestupkoch.

39. Podľa § 49 ods. 1 písm. d) zákona o priestupkoch sa priestupku dopustí ten, kto d) úmyselne naruší občianske spolunažívanie vyhrázaním ujmu na zdraví, drobným ublížením na zdraví, nepravdivým obvinením z priestupku, schválnosťami alebo iným hrubým správaním...“

40. V nadväznosti na § 49 ods. 1 písm. d) zákona o priestupkoch kasačný súd konštatuje, že predmetné ustanovenie chráni hodnotu občianskeho spolunažívania vo vnímaní ochrany pokojného spoluzitia obyvateľov Slovenskej republiky. Toto pokojné spolunažívanie chráni pred úmyselnými a cielenými zásahmi - pred vyvolávaním strachu o zdravie (vyhrážanie sa ujmu na zdraví), pred zásahmi do zdravia (drobným ublížením na zdraví) či pred niektorými druhmi šikany (nepravdivé obvinenia z priestupku/schválnosti). Týmto spôsobom zákon o priestupkoch nastavuje hranice toho, čo vo vzájomných vzťahoch medzi obyvateľmi nie je len nevhodné, nesprávne, neslušné či nemorálne, ale čo je aj z celospoločenského hľadiska neprijateľné a neakceptovateľné, teda odôvodňujúce zásah verejnej moci do slobody jednotlivcov.

41. Výpočet druhov správania, ktoré neprípustným spôsobom zasahujú do pokojného spoluzitia je otvorený/demonštratívny, čo sa prejavuje v tom, že sankcionovateľné je aj „iné hrubé správanie.“ Iné hrubé správanie je pritom pojmom neurčitým. Pri jeho výklade, a to aj s ohľadom na možné následky v podobe deliktualnej zodpovednosti, je však potrebné postupovať reštriktívne a brať do úvahy

demokratickú povahu Slovenskej republiky a jej spoločnosti (čl. 1 ods. 1 Ústavy), rešpektujúcej individuálnu slobodu jednotlivca (čl. 2 ods. 3 a čl. 12 ods. 1 Ústavy) a základné práva a slobody jej obyvateľov, vrátane slobody slova a prejavu (čl. 26 ods. 1 a 2 Ústavy), slobody vierovyznania a slobody myslenia (čl. 24 ods. 1 Ústavy) ako aj požiadavku na nevyhnutnosť a primeranosť zásahov verejnej moci do autonómnej sféry jednotlivca (čl. 13 ods. 4 Ústavy). Rovnako je potrebné vnímať všeobecne spoločensky akceptovateľné (tolerovateľné) pravidlá vzájomného správania sa a ich spoločenský vývoj v čase.

42. Vyššie uvedené požiadavky na spoločenskú nebezpečnosť pretavil zákonodarca do slova „hrubosť“, ktoré je spoločným znakom všetkých konaní uvedených v skutkovej podstate § 49 ods. 1 písm. d) zákona o priestupkoch. Práve hrubosť správania, resp. zásahu do pokojného spolunažívania je legitimizujúcim faktorom pre zásah verejnej moci v podobe sankcionovania správania určitého subjektu ako priestupcu podľa § 49 ods. 1 písm. d) zákona o priestupkoch.

43. K vnímaniu a dokazovaniu zákonnej podmienky hrubosti sa vyjadril kasačný súd už v kontexte výkladu schválnosti podľa § 49 ods. 1 písm. d) zákona o priestupkoch, keď uviedol (rozhodnutie Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Asan 12/2019 zo dňa 30. septembra 2021, bod 37, publikované v Zbierke stanovísk a rozhodnutí Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky ako ZNSS 12/2022):

„Je nepochybné, že pojem schválnosť je neurčitý právny pojem, ktorý práve z dôvodu možných následkov v podobe deliktuálnej zodpovednosti konkrétnej osoby treba vykladať vždy reštriktívne. Schválnosťou treba rozumieť konanie narušujúce hrubým spôsobom pokojné a riadne spolunažívanie, pričom hrubosť takéhoto konania môže spočívať napríklad vo verbálnej agresii, fyzickej agresii nedosahujúcej intenzitu ani drobného ublíženia na zdraví či v spôsobení iného dostatočne závažného následku. Hrubým správaním a teda aj schválnosťou sa rovnako rozumie také správanie, ktoré prekračuje rámec iným spôsobom nevhodného správania. V čom je konkrétne správanie, správaním hrubým a teda schválnosťou, musí konajúci orgán verejnej správy vyhodnotiť a následne zdôvodniť a to pokiaľ ide o povahu, intenzitu a následok takéhoto správania. Podľa názoru kasačného súdu, presne uvedené mal na mysli správny súd, keď uzavrel, že priestupkom je iba schválnosť, ktorá súčasne napĺňa znaky hrubého správania.“

44. Deliktuálnym správaním podľa § 49 ods. 1 písm. d) zákona o priestupkoch teda nie je akékoľvek nevhodné, neslušné či nemorálne správanie, ale také správanie, ktoré okrem toho, že prekračuje rámec spoločenskej morálky, sa deje s ohľadom na všetky okolnosti hrubým, a teda neakceptovateľným spôsobom. Vulgarizmus sa spravidla stáva hrubým správaním, keď k nemu pristupujú ďalšie okolnosti - opakovanosť, zastrašovanie, fyzické útoky a pod. (mutatis mutandis rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8Sžo/119/2009 zo dňa 18. februára 2010).

45. Aplikujúc už uvedené východiská na prípad sťažovateľa kasačný súd konštatuje, že z administratívneho spisu mal, rovnako ako správne orgány a správny súd, za preukázané, že sťažovateľ počas zisteného incidentu použil na adresu sťažovateľa vulgarizmus (slovo kokot) a označenie vrah. Na druhej strane sa však nestotožňuje so správnymi orgánmi a správnym súdom v tom, že len z tejto skutočnosti možno vyvodiť, že ide o správanie hrubé, a teda naplňajúce skutkovú podstatu priestupku podľa § 49 ods. 1 písm. d) zákona o priestupkoch. Naopak kasačný súd zastáva názor, v zhode so sťažovateľom, že bolo potrebné skúmať celú situáciu tak, ako sa udiala a slová, ktoré padli, bolo potrebné posudzovať v celkovom kontexte situácie tak, ako bola správnymi orgánmi zistená.

46. Kasačný súd konštatuje, že z vykonaného dokazovania vyplýva, že dňa 16. septembra 2018 o približne 13:00 hod. malo dôjsť v areáli benzínovej pumpy Benzinol v Trstenej k verbálnej šarvátke medzi sťažovateľom a pánom S. C. K., počas ktorej mal sťažovateľ označiť pána S. C. K. vulgarizmom a slovom vrah. Celý rozhovor a jeho obsah sa príslušným orgánom objasniť nepodarilo. Z výpovedí všetkých svedkov však vyplýva aj to, že tieto slová sťažovateľ použil v kontexte predchádzajúcej jazdy pána S. C. K.. Túto skutočnosť nepriamo potvrdzuje tiež vysvetlenie podané rodičmi pána S. C. v procese objasňovania priestupku, keď uviedli, že ich sťažovateľ v inkriminovaný deň navštívil a sťažoval sa na jazdu ich syna. Iné nevhodné či hrubé správanie, ako slovné vulgarizmy, zo strany sťažovateľa neboli v konaní preukázané a neboli ani súčasťou skutku kladeného mu za vinu.

47. Odlišný kontext slov použitých sťažovateľom, napríklad prípadná snaha o urazenie, poníženie či zastrašenie pána S. C. K. z vykonaného dokazovania a ani z výpovedí svedkov nevyplýva. Navyše z administratívneho ani súdneho spisu nevyplýva, že by bol sťažovateľ s pánom C. v akomkoľvek

vzťahu alebo by ho poznal (uvedené potvrdil aj pán C.). Nie je preto zrejmé, prečo by k nemu sťažovateľ bez nejakého dôvodu pristúpil a použil vulgárne slová.

48. Kasačný súd mal z administratívneho spisu tiež za preukázané, že sťažovateľ mohol byť v čase páchania skutku v emočnom vypätí spôsobenom nepríjemnou dopravnou situáciou s pánom C. ako aj v súvislosti so skutočnosťou, že sa v okruhu jeho blízkych známych stala v krátkom čase pred udalosťou (v júli 2018) dopravná nehoda, zapríčinená agresívnou jazdou mladého vodiča, a to s následkom úmrtia dieťaťa (bližšie bod 1 tohto rozsudku). Tieto okolnosti skutku podľa kasačného senátu znižujú hrubosť skutku sťažovateľa, ktorý konal v situácii ohrozujúcej jeho život a vplývajúcej na život iných.

49. V nadväznosti na takto zistený kontext celej situácie, keď sťažovateľ výslovne slovne reagoval na jazdu pána S. C. K., posudzoval kasačný súd, či takéto konanie sťažovateľa možno vyhodnotiť ako „hrubé“ správanie v kontexte okolností veci a vyššie uvedených právnych východísk.

50. Kasačný súd zastáva názor, že slovo „vrah“ v kontexte, ako ho mal použiť sťažovateľ, predstavuje hyperbolu pre riziká nebezpečnej či agresívnejšej jazdy iného účastníka cestnej premávky spočívajúce v ohrození života a zdravia ďalších účastníkov cestnej premávky. Hoci ide o expresívnejšie vyjadrenie hodnotiaceho úsudku sťažovateľa, nejde však o vulgarizmus alebo o tak neprijateľný výrazový prostriedok, ktorý by v predmetnom kontexte už sám o sebe mohol napĺňať podmienku hrubosti správania.

51. Vo vzťahu k použitému vulgarizmu dáva kasačný súd opätovne do pozornosti celkový kontext predmetnej situácie (body 46 až 48 tohto rozsudku), emočné vypätie a absenciu snahy o urazenie či zastrašenie pána C. zo strany sťažovateľa. Pre posúdenie hrubosti správania sťažovateľa v tomto smere bolo podľa kasačného súdu tiež kľúčové, že z výpovedí pána D. a ani z výpovede pána C. nevyplýva, že by išlo o dlhý rozhovor alebo opakované urážanie pána C. zo strany sťažovateľa. Práve naopak, malo ísť o krátky výstup a o jednorazové výroky. Rovnako z vykonaného dokazovania nevyplýva akékoľvek iné „nevhodné“ správanie sťažovateľa voči pánovi C. (napr. gestá, fyzický útok), ktoré by musel kasačný súd vyhodnotiť ako priťažujúce z hľadiska nebezpečnosti, a teda hrubosti jeho skutku. Z výpovedí zamestnancov benzínovej pumpy je zrejmé, že nešlo o významnú potýčku, keďže túto ani nezaregistrovali (pani V. J.). Prípadne ju vnímali ako rozhovor (pán S. H.).

52. Všetky vyššie uvedené okolnosti veci, osobitne zdôrazňujúc (i) jednorazové použitie vulgarizmu, (ii) celkový kontext použitých slov v nadväznosti na jazdu pána C., a s tým spojené emočné rozpoloženie sťažovateľa, (iii) absenciu iných prejavov či útokov zo strany sťažovateľa na pána C., vedú kasačný súd k záveru, že skutok sťažovateľa nedosiahol hrubosť, ktorá by odôvodňovala záver o naplnení skutkovej podstaty priestupku podľa § 49 ods. 1 písm. d) zákona o priestupkoch.

53. Kasačný súd považuje na záver za dôležité doplniť, že správanie sťažovateľa, jeho výrazové prostriedky a slovník je možné považovať, a to aj podľa názoru kasačného súdu, za nevhodný, neslušný a nemorálny, teda prekračujúci hranice bežného správania sa obyvateľov k sebe navzájom. Je pritom zrejmé, že problémy a rôzne životné udalosti sa dajú riešiť aj v pokojnom tóne a slušne, rovnako aj výhrada k agresívnej jazde vie byť formulovaná slušne, a to neznamená, že je menej účinná. Toho si mal byť nepochybne vedomý aj sťažovateľ. Avšak sťažovateľove správanie a použité slová v celkovom kontexte a okolnostiach veci nedosahujú intenzitu „hrubosti“, ktorá je podmienkou, aby k „mäkkej“ spoločenskej sankcii v podobe morálneho odsúdenia pribudol aj zásah orgánov verejnej moci v podobe sankcionovania sťažovateľa za priestupok podľa § 49 ods. 1 písm. d) zákona o priestupkoch.

V.

Záver

54. Sumarizujúc vyššie uvedené skutočnosti dospel kasačný súd k tomu záveru, že napadnutý rozsudok správneho súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 440 ods. 1 písm. g/ SSP), rovnakou vadou (nezákonnosťou) podľa zistení kasačného súdu trpia aj rozhodnutie žalovaného a prvostupňové rozhodnutie (§ 191 ods. 1 písm. c/ SSP). Keďže správny súd žalobu sťažovateľa zamietol, kasačný súd postupom podľa § 462 ods. 2 SSP v spojení s § 191 ods. 1 písm. c) a ods. 3 písm. a) a ods. 4 SSP zmenil napadnutý rozsudok správneho súdu tak, že zrušil rozhodnutie žalovaného a prvostupňové rozhodnutie a vec vrátil prvostupňovému orgánu na ďalšie konanie.

55. V ďalšom konaní budú prvostupňový orgán a žalovaný postupovať spôsobom načrtnutým kasačným súdom vyššie. Sú pritom viazaní vyjadreným právnym názorom kasačného súdu (§ 469 SSP).

56. O nároku na náhradu trov konania rozhodol kasačný súd podľa § 467 ods. 2 v spojení s § 167 ods. 1 SSP tak, že plne úspešnému žalobcovi/sťažovateľovi priznal nárok na úplnú náhradu trov kasačného konania, ako aj trov konania pred správnym súdom (§ 175 ods. 1 SSP). O výške náhrady trov konania rozhodne správny súd po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 175 ods. 2 SSP).

57. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0 (§ 463 SSP v spojení s § 139 ods. 4 SSP).

Poučenie :

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.